

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
IRKÇILIK VE AYRIMCILIĞA KARŞI KOMİSYON
AYLIK BÜLTEN
Şubat 2024

Komisyonumuz aylık bültenlerimizle, bir önceki ayda medyada öne çıkan ırkçılık ve ayrımcılık örneklerini basın ve kamuoyu ile paylaşmayı, bu şekilde ırkçılık ve ayrımcılık konusunda bir farkındalık yaratmayı ve duyarlılığı artırmayı amaçlıyor.

Bizler, ırkçılığın sadece bir ideoloji değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel ve psikolojik alanların bütününe yansıyan bir toplumsal rejim olduğunu düşünüyoruz. Yaşadığımız coğrafyada Türk ve Sünni üstünlükçü pratikler her gün ortaya çıkıyor ve diğer etnik, dinsel grupları aşağılayan ırkçı söylemler her gün dolaşıma sokuluyor. Bu ırkçı pratikler ve söylemler sadece gündelik yaşamda değil kurumsal alanda da sürekli olarak ortaya çıkıyor. Kurumsal ırkçılık özellikle polis uygulamalarında, polis zulmünde, yargı alanında, mahkemelerde, genel olarak ceza sisteminde, ceza evlerinde, askeri alanda ve gündelik yaşamda yoğun olarak devam ediyor.

Hazırladığımız bu aylık bülten medyaya yansıyan bazı olayları kapsamakta. Bültenin yaşanan bütün olayları kapsama iddiası bulunmuyor. Bültenimizi, ırkçı pratikler ve söylemlerin burada yer alan haberlerden çok daha fazlası olduğunun farkındalığı ile hazırladığımız giriş kısmında belirtmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

8 Şubat

MHP Milletvekili Hasan Basri Sönmez cemevlerini hedef aldı

MHP Isparta Milletvekili Hasan Basri Sönmez, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu'nda "Cemevleri terör örgütlerinin yoğun olduğu bir yer" diye konuştu.

Komisyon toplantısında CHP Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak, bir sefer, vatandaşlar arasındaki bu tür toplantılara veya çağrılacak yerlere ayırımın yapılmaması lazım. Oraya başta Alevi topluluğundan cemevi yöneticisi arkadaşlarımızın hiçbiri çağrılmamıştı" eleştirisinde bulundu.

MHP Isparta Milletvekili Hasan Basri Sönmez ise Tanal'ın eleştirileri üzerine söz alarak şunları söyledi: "Orada belki sohbetinde de veya seyahatimizde de dile getirmedim, ama siz söyleyince cemevleriyle ilgili veya dernekleriyle ilgili... Hepimizin bildiği gibi, terör örgütünün en yoğun olduğu yerlerden bir tanesi de Fransa. Almanya, Fransa; bunlar, en yoğun gruplaştıkları veya derneklerin olduğu yer. Ben

büyükelçilikte bunu dile getirdiğimde şunu söylediler; Cemevi altında -tabii burada cemevlerini, derneklerini dışarıda bırakıyorum- çok fazla gruplaşmalar var veya o çatı altında toplanıyorlar. Ondan dolayı seçmemiz, ayırt etmemiz çok zor."

<https://12punto.com.tr/gundem/mhp-milletvekili-hasan-basri-sonmez-cemevlerini-hedef-aldi-20750>

16 Şubat

İstanbul'da Kürtçe tiyatro oyununa saatler kala yasak

Şano Ar tarafından Kürtçeye çevrilen, Antep ve Ağrı'da sahnelenmesi engellenen 'Kral ve Travis' oyunu, İstanbul'da Şişli Kaymakamlığı tarafından engellendi.

Tiyatrocu Deniz Özer ve Bahoz Özsunar'ın sahneye koyduğu oyunun, 16 Şubat'ta İstanbul Şişli Cemil Candaş Kent Kültür Merkezi'nde sahnelenmesi bekleniyordu. 24 Aralık 2023'te oynanan oyun bu kez yasaklandı.

Cemil Candaş Kültür Merkezi'nde hazırlıklarını sürdüren tiyatro ekibine oyunun oynanmayacağı iletildi. Bilet satışlarının yapıldığı oyunun engellenmesine ilişkin herhangi bir gerekçe söylenmedi.

Çok sayıda çevik kuvvet ekibinin gittiği kültür merkezinde girişlere izin verilmiyor.

<https://www.gazeteduvar.com.tr/istanbulda-kurtce-tiyatro-oyununa-saatler-kala-yasak-haber-1670051>

İçişleri Bakanı Yerlikaya, Kürtçe tiyatro yasağını yasakladı

İstanbul Şişli'de "Qral û Travîs" adlı Kürtçe tiyatro oyununun yasaklanmasının ardından İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın "Böyle yasak olmaz" diyerek Kürtçe tiyatro yasağını yasakladığı belirtildi.

Hürriyet Genel Yayın Yönetmeni Ahmet Hakan, Şişli'de "Qral û Travîs" adlı Kürtçe tiyatro oyununun yasaklanmasına tepki göstermesinin ardından İçişleri Bakanlığı'nca arandığını yazdı. Hakan'ın aktardığına göre, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya "Böyle yasak olmaz" diyerek yasak kararını kaldırmış.

<https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/190220243?s=09>

17 Şubat

Van'da kayyum Kürtçe dil afişlerinin asılmasına izin vermedi

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) Dil ve Kültür Komisyonu, 21 Şubat Dünya Anadil Günü kapsamında yapılacak eylem ve etkinliklere dair programı açıkladı. Bu çerçevede DEM Parti'nin Kürtçe eğitime yönelik hazırladığı afişlerin billboardlara asılmasına kayyum yönetimindeki Van Büyükşehir Belediyesi izin vermedi.

Kürtçe afişlerde "Dem Dema Zimanê Kurdî ye" (Zaman, Kürt dili zamanı) ve "Bila Zimanê Kurdî Bibe Zimanê Fermî û Yê Perwerdehiyê" (Kürtçe eğitim dili ve resmi dil olsun) gibi yazılar yer aldı.

<https://www.nupel.tv/vanda-kayyum-kurtce-dil-afislerinin-asilmasına-izin-vermedi-294079.html>

18 Şubat

Kürt şefler: Türkiye'de yemek yarışmasında Kürdistan bayrağına hakaret edildi

Alanya Belediyesi tarafından düzenlenen Gastro Alanya Uluslararası Yemek Yarışması'na Kürdistan Bölgesi'nden katılan şefler, organizasyon boyunca Kürdistan Bayrağı üzerinden kendilerine birçok defa hakaret edildiğini ancak yine de yarışmadan birincilikle ayrıldıklarını söyledi.

Alanya Belediyesi ev sahipliğinde 5-7 Şubat 2024 tarihlerinde düzenlenen "Alanya Belediyesi & Altın Kepçe Turizm ve Aşçılar Derneği 8. Gastro Alanya Uluslararası Yemek Yarışması" sona erdi. Yarışmaya Türkiye'nin yanı sıra Irak, Kürdistan Bölgesi, Azerbaycan, Cezayir, Hırvatistan, Mısır, İngiltere, Ürdün, Malta, Fas, Kuzey Makedonya, Filistin, Romanya, Rusya, Tunus ve Özbekistan'dan jüri ve yarışmacılar katıldı. Kürdistan Bölgesi'nden davet edilen Kürdistan Şefler Evi, 6 kişilik bir ekiple 3 Şubat tarihinde Erbil'den Alanya'ya gitti.

Yarışmaya katılan ekip, Kürdistan bayrağı nedeniyle hakarete uğradıklarını ve dönene kadar baskı altında olduklarını söyledi. Kürdistan bölgesinden katılan şef Şilêr Ahmed, yarışmanın düzenlendiği salona vardıklarında göğüslerindeki logoda Kürdistan bayrağı olduğu için kendilerine engel çıkarıldığını aktardı. Ahmed, "Göğsümüzdeki logolarda hem Kürdistan hem de Irak bayrağı vardı. Yarışmayı organize eden komite bize kıyafetlerinizde Kürdistan bayrağı olduğu için katılmayacağımızı söyledi" dedi.

Şef Derya Zirari de organizatörlerin kararından sonra Fas, Tunus ve diğer Arap ülkelerinden gelen ekiplerin karşı çıktığını belirterek, "Kürtler yarışmaya katılmazsa biz de çekileceğiz dediler. Komite bu nedenle kararını geri almak zorunda kaldı. Ama yine de üzerinde Irak ve Kürdistan bayraklarının bulunduğu kıyafetlerle katılmamıza izin vermediler, bayrağımızı göğsümüzden kaldırmamız gerektiğini söylediler" diye belirtti.

<https://www.rudaw.net/turkish/culture-art/18022024>

İstanbul Havalimanı'nda bir yurttaş Türkçe bilmeyen annesini havalimanından çıkaramadı

İstanbul Havalimanı'nda bir yurttaş Türkçe bilmeyen annesini havalimanından çıkaramadı, Kürtçe hizmetin olmamasına tepki gösterdi: "Vergisini verdiğim ülkede annemi havalimanından çıkaramıyorum. Bu da bu ülkenin ayıbı olsun"

Havalimanında Kürtçe hizmet olmamasına isyan eden Memduh Çalışan, gözaltına alındı.

<https://twitter.com/artigercek/status/1759607271997538664?s=48&t=BZXVwiiWiTst7ag-516rkQ>

21 Şubat

Dünya Anadil Günü'nde Meclis'te Kürtçe sansürü

21 Şubat Dünya Anadil Günü'nde TBMM'de konuşma yapan CHP İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'nin mikrofonu metin içinde geçen Kürtçe bir cümle nedeniyle kapatıldı.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul Milletvekili Türkan Elçi, Meclis Genel Kurulu'nda Dünya Anadil Günü kapsamında söz aldı. Elçi'nin mikrofonu, konuşmasında Kürtçe kelimeler geçtiği için MHP Milletvekili ve Meclis Başkan Vekili Celal Adan tarafından kapatıldı.

Konuya ilişkin X hesabından yaptığı paylaşımında Elçi "Türkçe roman yazan, şiir yazan biri olarak kendi anadilimden bir sözcüğe gösterilen tahammülsüzlük bu ülkenin utancı olarak kaydedilsin isterim" dedi.

<https://diyarbakiryenigun.com/gundem/dunya-anadil-gununde-mecliste-kurtce-sansuru-175734h>

22 Şubat

Meclis'te Kürtçeden sonra Lazcaya da sansür uygulandı

21 Şubat Dünya Anadil Günü'nde TBMM Genel Kurulu'nda CHP İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'nin Kürtçe ifadesinin ardından, CHP Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı da Lazcaya sansüre uğradı.

CHP'nin Rize'den 46 yıl sonra çıkan ilk vekili Tahsin Ocaklı, söz alarak Genel Kurul Kürsüsüne çıktı. Ocaklı konuşmasında "21 Aralık Dünya Anadil Günü ve ben de bugüne dair biraz anlaşılabilir bir biçimde Türkçeyle, tabii başkanımın da izin verdiği kadar araya Lazcaya da karıştırarak anlatmaya çalışacağım, umarım fazla kısılmayız" ifadelerini kullandı. Ocaklı şöyle konuştu: "Ben de 7 yaşında Türkçe öğrenmiş, 7 yaşına kadar Lazca konuşan bir vekil olarak karşınızdayım. Annem ile ailem ile iletişim kurduğumda hâlâ Lazca konuşuyorum. Şimdi annem beni ekranlardan bekliyor. 'benim için Lazca bir şey söyleyecek' diye. Annem için söyleyeceklerimin Lazcası burada, Türkçesi de burada. Ben size çok basit okunabilir, görülebilir şekilde Türkçesini karşınıza koyuyorum. Şimdi bunu Lazca okumaya başlayacağım. Ve Parlamento'da bu mikrofonumun kapanmasına sebep olacak." Ocaklı, "Şimdi anne vakit bitiyor beni dinle. Senin için sesleneceğim" deyip Lazca ilk kelimeyi söylediği anda mikrofonu kapatıldı.

<https://krdnews.info/mecliste-kurtcenin-yaninda-lazcaya-da-sansur-uygulandi>

23 Şubat

CHP'li Mamak Belediye Başkan adayı Veli Gündüz Şahin'den göçmen çocuklara karşı nefret dili

CHP'li Mamak Belediye Başkan adayı Veli Gündüz Şahin, seçim çalışmaları sırasında sokakta karşılaştığı göçmen çocuklara ayrımcı ifadeler kullandı. Çocukları işaret ederek yanındakilere "Gönderirim ben bunları memleketine. Bunlar büyüyünce memlekete büyük sorun olacak" dedi. Yanındakilere, "Bunlar Iraklı değil mi?" diye soran Şahin, "Iraklı başkanım..." yanıtını aldı. Şahin şöyle devam etti: "Bunlar büyüyünce memleketine gitmesi gerekir. Onun için, bana oy vermeyen insanlar bunu duysun. Gönderirim ben bunları memleketine. Oy da vermesin... Anladın mı; kimse oy vermesin. Bunun için benim adaylığımı çekseler, bu çocuklar yarın büyüdüğü zaman bizim memleketimize büyük sorun olacak."

<https://bianet.org/haber/siyasi-partilerin-cocuk-algisina-dair-endiselerimiz-artiyor-292284>

Diyarbakırspor'a Afyon deplasmanında saldırı

2.Lig Beyaz Grup'ta oynanan Afyonspor maçında sözlü tacize uğrayan Diyarbakırsporlu futbolcular, bitiş düdüğünün ardından soyunma odasına giderken fiziki saldırıya uğradı. Bir futbolcu yaralandı.

Diyarbakırspor saldırı nedeniyle şikayetçi olurken, Başkan Serkan Genç sert tepki gösterdi. Fiziki saldırıda bulunan görevliler hakkında şikayetçi olduklarını belirten Genç, şunları söyledi: "Maç içerisinde çirkin sözlü saldırı ve sloganlara maruz kaldık. Maçın ardından da futbolcularımıza yönelik fiziki saldırılar oldu. Bunu yapan stadyumun özel güvenlik amiri. Tek kelimeyle yazıklar olsun. Bunu yapanları şiddetle kınıyoruz Futbolcularımıza çirkin saldırıda bulunanlardan şikayetçi olduk. Biz her takım gibi Afyonspor'u da Diyarbakır'da en güzel şekilde misafir etmiştik. Bunun karşılığı bu olmamalıydı. Bu olayların artık son bulmasını istiyoruz. Yetkilileri göreve davet ediyoruz."

Diyarbakırspor, Bursa'da oynanan Bursaspor maçında da saldırıya uğramıştı.

<https://www.birgun.net/haber/diyarbakirspora-afyon-deplasmaninda-saldiri-bir-futbolcu-yaralandi-509548>